

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Валерия Кардашевска
на дисертационния труд “От театрална пиеса към киносценарии.
Адаптация на драматургичния текст“
на Димо Пенчев Димов
Научен ръководител проф. д-р Станимир Трифонов

По процедура за присъждане на ОНС „Доктор“ по научна специалност Кинознание, киноизкуство и телевизия, професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство, област на висше образование 8. Изкуства

Данни за докторанта

От представената биографична справка се вижда, че Д. Димов има отлична професионална подготовка и познава спецификите на театралния процес. Нещо повече, той има опит и като преподавател в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ и ЮЗУ „Н. Рилски“. Това е много полезно както в професионалната му работа като режисьор и ръководител на театралния процес, така и като педагог, в каквато посока очевидно са и неговите интереси. Познавам колегата Димо Димов като отличен професионалист и режисьор. В последните години имах възможност да работя с него в различна среда, не само театрална и преподавателска, но и в събития извън театъра. Той винаги се проявява, като отговорен човек, който следва високи професионални стандарти.

Характеристика на дисертационния труд

Настоящият дисертационен труд на Д. Димов е организиран в увод, четири глави, заключение и две приложения-интервюта. Прави впечатление добрата систематизация на поднесените материали и следване на зададената структура. Спазвайки пропорционалното разпределение в главите и основните принципи на изложението докторантът дава добра заявка за усвоени основни умения и норми в научната стилистика.

В Увода Д. Димов прави необходимото рамкиране на теоретичното поле в което ще бъде разположена научната разработка и очертава границите и „подводните камъни“ както ги нарича самият той. Конкретно и ясно е изведена хипотезата. Очертава целите, предметът и обектът на своята разработка. Като сред задачите за постигане на целите са определени:

- откриване на аналогии в аналитично-творческия процес при реализация на театралната и кино-драматургия;
- анализиране на структурните особености на доказали се кинематографични артефакти, използвали за първоизточник образци на драматическия род от трите ключови класически епохи – Античност, Ренесанс, Модерна драма;
- почерпване от българския опит чрез автобиографичните откровения на няколко доайена на родното кино.

В *първа глава*, както е ясно и от заглавието докторантът представя теоретична обосновка на предложената теза – прилики и разлики в подхода на адаптация за театър и кино при разграничаване на съответните специфики. Прави впечатление детайлното разглеждане на тезите и представянето на аргументация, което в тази глава е разпределено в

десет части. Представени са: режисьорската версия, нейните функция и значение, мястото на режисьорската версия в творческия процес на създаване на адаптацията/интерпретацията; видовете адаптации и същността на адаптацията като процес; етапите в подхода на адаптация на драматическия текст в театрален спектакъл и същите при адаптация на драматическия текст в киносценарий; както и спецификата на адаптираният сценарий и др. В тази част интерес представляват предложените диаграми, чрез които може да се открие динамиката в процеса на анализ и дискурс по разглежданите теми.

Втора глава - Адаптация по шекспирова драматургия, тук освен историческите и сравнителните анализи, могат да се открият изводи и заключения, които са добре аргументирани и дават личната, съвременна оценка на дипломанта. Изключително интересна в тази част е началото на връзката, която Д. Димов търси между методологиите на Товстоногов и Сид Фийлд. Безспорно неговото театрално образование, познаването в детайли едновременно на актьорското и режисьорското майсторство, умело съчетани с научните му търсения в кинознанието му дават възможност да открие перспективите на тази връзка.

Както самият дипломант подчертава **Трета глава** „Адаптация на пиеси от съвременни автори“ започва с парадокс. „Целта е да се заостри вниманието към спецификата на обектите на изследване в трета глава по линия на взаимосвързаност на жанрова и структурна обвързаност на драматическия първообраз. Застъпва се хипотезата, че ако се открият общи закони при изграждане на структурата на най-древната съдебна драма в света и различни киноверсии на две съвременни съдебни драми, ще потвърдим правилността на метода на „транспониране/трансфер“ на драматическия първоизточник в киносценарий въз основа на принципното сходство на елементите на събитийния анализ в театъра и сценарната матрица-парадигма предложена от Сид Фийлд.“ В тази част най-ярко проличават качествата на Д. Димов да прави сравнителен анализ, да достига до научни изводи и обобщения.

Четвъртата глава „Българският опит“ впечатлява с изследователския си характер и огромното количество информация, която е систематизирана и обхваната от дипломанта в нейната цялост. Изводите които се налагат от Д. Димов са добре защитени и кореспондират с целите на научното изследване. Тук особена роля изиграва и умението на докторанта, не само да борави с известни научни факти, статистика и документи, но и сам да открива нови такива и така да обогатява научната база данни. Визирам приобщаването на оригинала на литературния сценарий на Иван Радоев към представеното изследване.

Съвсем закономерно, след проведените аналитични дейности във Втора, Трета и Четвърта глава, в **заключителната част** се потвърждава валидността на предложената в уводната част хипотеза. Напълно се съгласявам със заключението на дипломанта, че: „Описаният метод за превръщане на пиеса във филм вероятно не е единствения възможен, но е методологически обоснован, отделните му етапи могат да бъдат аналитично разграфени и преподавани като алгоритъм, подходящ метод за създаване на адаптиран сценарий по театрална пиеса.“

Самата тема на дисертационния труд предполага интердисциплинарност на изследването. Прави впечатление, че използваните източници са в широките научни полета на Философия, Антропология и Естетика, Изкуствознание, Театрознание и Кинознание –

Теория на драмата и киното, История на киното и театъра, Литературата, Театър и Кинематография.

Публикациите и приносите са надлежно представени от докторанта.

Бележки и препоръки

Бих си позволила да обърна внимание на оформянето и представянето на цитатите и бележките под линия. Препоръчвам, при подготовка за издане на научния труд цитатите да бъдат прецеизирани и оформени в съответния стандарт.

Заклучение:

От представения научен труд може да се направи извода, че научните познания и подготовката на докторанта Д. Димов са на нужното ниво. Д. Димов притежава умения да формулира задачи и да ги реализира успешно. От разработените теми и подтеми в дисертацията може да се заключи, че умее да се аргументира, прави изводи, използва научните познания, за да развие собствен подход в работата си като педагог. Познава спецификата на материята и борави свободно с терминологичния инструментариум.

В заключение може да се обобщи, че работата „От театрална пиеса към киносценарии. Адаптация на драматургичния текст“ на Димо Димов е успешна и предлагам на членовете на уважаемото жури да присъдят ОНС доктор.

Дата:05.09.2014г.

доц д-р В. Кардашевска

OPINION

By Assoc. Prof.. Dr. Valeriia Kardashevsk
of the dissertation work "From a theater play to film scripts. Adaptation of
the dramatic text"
of Dimo Penchev Dimov
Research supervisor Prof. Dr. Stanimir Trifonov

According to the procedure for awarding the ONS "Doctor" in the scientific specialty Cinema studies, film art and television, professional direction 8.4 Theater and film art, field of higher education 8. Arts

Data on the PhD candidate

From the presented biographical reference it can be seen that D. Dimov has an excellent professional training and knows the specifics of the theatrical process. Moreover, he also has experience as a teacher at NATFIZ "Kr. Sarafov" and YuZU "N. Rila". This is very useful both in his professional work as a director and head of the theater process, and as a teacher, in which direction his interests are obviously. I know my colleague Dimo Dimov as an excellent professional and director. In recent years, I had the opportunity to work with him in a different environment, not only theatrical and teaching, but also in events outside the theater. He always shows himself as a responsible person who follows high professional standards.

Characteristics of the dissertation work.

The current dissertation work of D. Dimov is organized into an introduction, four chapters, a conclusion and two appendices-interviews. Makes a contribution to the good systematization of the presented material and following the set structure. Observing the proportional distribution in the chapters and the main principles of the presentation, the doctoral student gives a good request for mastered basic skills and norms in scientific stylistics.

In the Introduction, D. Dimov makes the necessary framing of the theoretical field in which the scientific development will be located and outlines the boundaries and "pitfalls" as he calls them. The hypothesis is concretely and clearly stated. It outlines the goals, subject and object of its development. As among the tasks to achieve the goals, the following are defined:

- discovery of analogies in the analytical-creative process in the realization of theatrical and cinema-dramaturgy;

- analyzing the structural features of proven cinematic artifacts, which used as a primary source examples of the dramatic genre from the three key classical eras - Antiquity, Renaissance, Modern drama;
- learning from the Bulgarian experience through the autobiographical revelations of several doyens of the native cinema.

In the first chapter, as is clear from the title, the doctoral student presents a theoretical justification of the proposed thesis - similarities and differences in the approach of adaptation for theater and cinema while distinguishing the relevant specifics. The detailed disentanglement of theses and presentation of argumentation, which is divided into ten parts in this chapter, is impressive. Presented are: the director's cut, its function and significance, the place of the director's cut in the creative process of creating the adaptation/interpretation; the types of adaptations and the essence of adaptation as a process; the stages in the approach to the adaptation of the dramatic text in a theatrical performance and the same in the adaptation of the dramatic text in a film script; as well as the specifics of the adapted scenario, etc. In this part, the proposed diagrams are of interest, through which one can discover the dynamics in the process of analysis and discourse on the topics under consideration.

Second chapter - Adaptation of Shakespeare's dramaturgy, here, in addition to historical and comparative analyses, one can find conclusions and conclusions that are well-grounded and give the graduate's personal, contemporary assessment. Extremely interesting in this part is the beginning of the connection that D. Dimov seeks between the methodologies of Tovstonogov and Sid Field. Undoubtedly, his theater education, his detailed knowledge of both acting and directing skills, skilfully combined with his scientific research in cinematography give him the opportunity to discover the perspectives of this relationship.

As the graduate himself emphasizes, **Chapter Three** "Adaptation of plays by modern authors" begins with a paradox. "The aim is to sharpen the attention to the specificity of the objects of study in the third chapter along the lines of interconnectedness of genre and structural connection of the dramatic prototype. It is hypothesized that if common laws are found in constructing the structure of the world's oldest court drama and different film versions of two modern court dramas, we will confirm the correctness of the method of "transposition/transfer" of the dramatic original source into a screenplay based on the fundamental similarity of the elements of the event analysis in the theater and the scenario matrix-paradigm proposed by Sid Field." In this part, the qualities of D. Dimov to make a comparative analysis, to reach scientific conclusions and generalizations are most clearly visible.

The fourth chapter "The Bulgarian experience" impresses with its research character and the huge amount of information that is systematized and covered by the graduate in its entirety. The conclusions drawn by D. Dimov are well defended and correspond to the goals of scientific research. A special role is played here by the ability of the doctoral student, not only to handle known facts, statistics and documents, but also to discover new ones himself and thus enrich the scientific database. I am referring to the inclusion of the original of Ivan Radoev's literary script to the presented study.

Quite naturally, after the analytical activities carried out in the Second, Third and Fourth Chapters, the validity of the hypothesis proposed in the introductory part is confirmed in the concluding part. I fully agree with the graduate's conclusion that: "The described method of turning a play into a film is probably not the only possible one, but it is methodologically sound, its individual stages can be analytically graphed and taught as an algorithm, a suitable method for creating an adapted screenplay by a play.'

The very topic of the dissertation implies the interdisciplinary nature of the research. It impresses that the sources used are in the broad scientific fields of Philosophy, Anthropology and Aesthetics, Art Studies, Theater Studies and Cinema Studies – Theory of Drama and Cinema, History of Cinema and Theatre, Literature, Theater and Cinematography.

Publications and contributions are duly submitted by the PhD student.

Notes and recommendations

I would allow myself to pay attention to the formatting and presentation of the citations and footnotes. I recommend that, when preparing for the publication of the scientific work, the citations should be refined and formatted according to the relevant standard.

Conclusion:

From the presented scientific work, it can be concluded that the scientific knowledge and training of the doctoral student D. Dimov are at the required level. D. Dimov has the skills to formulate tasks and implement them successfully. From the developed themes and sub-themes in the dissertation, it can be concluded that he knows how to argue, draws conclusions, uses scientific knowledge to develop his own approach in his work as a teacher. Knows the specifics of the matter and handles the terminological toolkit freely.

In conclusion, it can be summarized that the work "From a theater play to film

scripts. Adaptation of the dramaturgical text" by Dimo Dimov was successful and I propose to the members of the esteemed jury to award a Doctor of the National Academy of Sciences.

05.09.2014г.

Assoc. Prof.. Dr. Valeriia Kardashevska